

SKANDINÁVIE

(Finsko, Norsko, Švédsko, Dánsko)

28. 4. - 14. 7. 1991

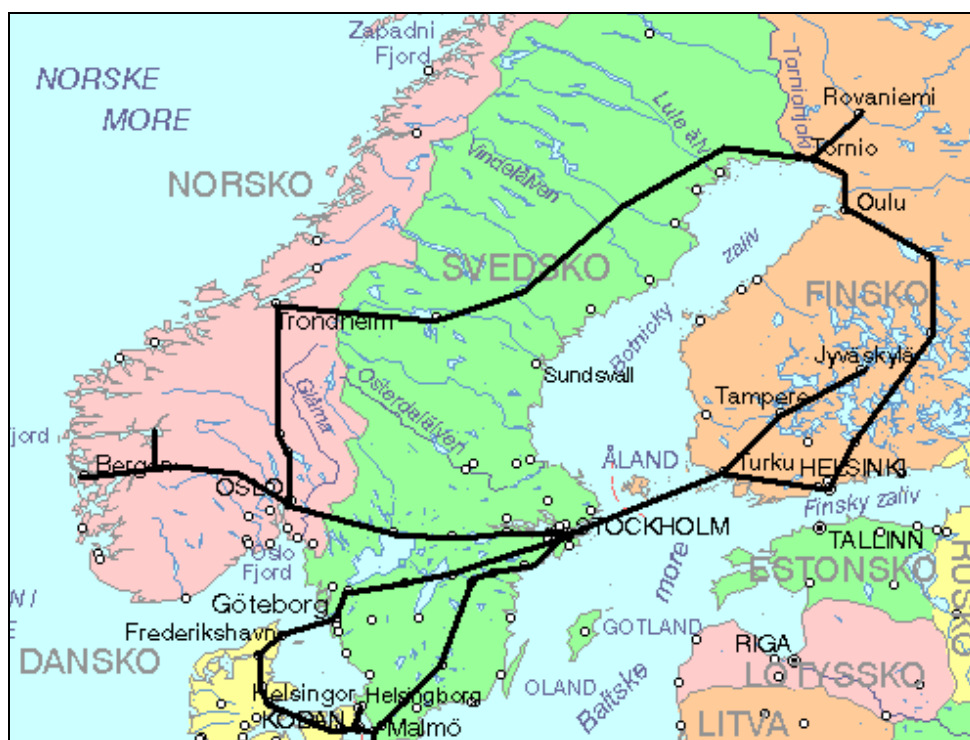

Obsah:

POBYT A CESTA SKANDINÁVIÍ 28. 4. - 14. 7. 1991	3
Cesta do Finska	4
FINSKO	4
Turku	4
<i>Práce</i>	4
<i>... a zábava</i>	5
<i>Vzhůru na cestu napříč Skandinávií!</i>	5
Helsinky	6
Kuopio	6
Oulu	6
Rovaniemi	7
Vlak Rovaniemi - Trondheim	7
NORSKO	7
Hell	7
Trondheim	7
Oslo	8
Fjord Flam	8
Bergen	8
Oslo	9
ŠVÉDSKO	9
Stockholm	9
Göteborg - Kodaň	10
DÁNSKO	10
Kodaň	10
Hillerod	11
Kodaň	11
Helsingor	11
Kodaň	12
ŠVÉDSKO	12
Malmö	12
ČSFR	12
Praha	12
STATISTIKA:	13
DALŠÍ DENÍKY:	13

POBYT A CESTA SKANDINÁVÍÍ 28. 4. - 14. 7. 1991

28. - 30. 4.	Praha - Stockholm -Turku (Finsko)	6. 7.	Oslo
30. 4. - 28. 6.	pobyt v Turku	7. 7.	Stockholm (Švédsko)
29. 6.	Helsinki	8. 7.	Stockholm
30. 6.	Kuopio, Oulu	9. 7.	Göteborg, Frederikshavn (Dánsko)
1. 7.	Rovaniemi	10. 7.	Kodaň, Hillerod
2. 7.	Rovaniemi - Trondheim (Norsko)	11. 7.	Kodaň
3. 7.	Trondheim	12. 7.	Kodaň, Helsingor
4. 7.	Oslo	13. 7.	Malmö
5. 7.	Flam, Bergen	14. 7.	Praha (ČSFR)

Cesta do Finska

Kola se dotkla švédské půdy a autobus společnosti Skanditbuss sjel z rampy trajektu zakotveného v trelleborgském přístavu. Řidiči jsou zase zpět na domovské půdě, já se ale každou minutu od domova víc a víc vzdaluju. Směřuju do Finska, kde mám za pár dní začít pracovat na AIESECářské zahraniční praxi. Je to moje první práce v zahraničí a hned bude trvat celé dva měsíce.

V Trelleborgu nás vítají palmy. V květináčích. Je 29. dubna 1991 a Švédsko se už, zdá se, připravuje na turistickou sezónu.

Zatím jsme urazili asi polovinu cesty mezi Prahou a Stockholmem, kde má tahle linka konečnou. Někdy ve dvě v noci jsem v Berlíně otevřel jedno oko. Ráno v Sassnitzu (přístav pro trajekt do Trelleborgu) jsem zase otevřel to druhé a tady, po prvních minutách ve Skandinávii, už mám otevřené obě. Je na co se dívat: cesta je Absolut: Absolut čistota, Absolut příroda, Absolut domy, Absolut atmosféra. Aby ne. Jsme v zemi Absolut vodky.

Cestou kolem jezera Husqvarna se mi samozřejmě vybaví motorové pily stejné značky. Pravděpodobně je ale všechny vyvázejí, protože nemají ten blbý zvyk kácet stromy, které „stíní“ domům, jako u nás - projíždíme totiž několika vesnicemi, kde se silnice proplývá mezi shluky stromů a domů. Ty tady tvoří jeden harmonický celek. Přechod mezi obydlenými místy a volnou přírodou se skoro nedá poznat.

Stockholm je rozprostřen na stovkách ostrůvků. Autobusové nádraží je z betonu, bezdomovci jsou ale skuteční. Čekají tady na mě dvě kočky z AIESECu Stockholm. Před odjezdem jsem jim volal jestli by mi nemohli zajistit ubytování na jednu noc, protože trajekt do Finska jede až druhý den. Ubytovaní sice stojí v přepočtu 500 korun, ale co bych nechtěl v jedné z nejdražších zemí Evropy, že?

Na druhý den se jdu zběžně projít po městě a pak se přes polovinu Stockholmu přepravuju do přístavu. Mezi Finskem a Švédskem pendlují jedny z nejluxusnějších trajektů na světě. Když tady doslouží jsou prodány jinam. Třeba do Karibiku. Mám lístek na loď společnosti Silja Line. Do Finska jezdí ještě společnost Viking Line.

Trajekt pojede přes noc, takže než jsme se dostali na volné moře, museli jsme se prosoukat mezi všemi stockholmskými ostrůvky a mezitím už se setmělo. Venku nic nevidím, tak se obracím do útrob toho desetipatrového kolosu a jdu ho prozkoumat. Je tady všechno - restaurace, kino, bazén, apartmány, duty free - hlavně s levným alkoholem. Švédům se prý vyplatí koupit si zpáteční lístek ze Stockholmu do Turku, v duty free "vyrabovat" všechn alkohol a ještě je to vyjde levněji než jen samotná koupě alkoholu doma ve Švédsku. To jsou teda věci.

Usínám zmožen několikakilometrovou procházkou po lodi, zatímco ta uhání směr Turku, ve své levné kukani, kde je ještě asi dalších pět mladých lidí. Ráno v 8 má být loď v Turku.

FINSKO Turku

Ráno, když vycházím z trajektu mi jdou naproti dvě holky z místního AIESECu - Minna a Eeva. Je docela hezky, krásné jaro a všechno vypadá úhledně. Ještě jsem si pořád nezvykl na tu skandinávskou čistotu a uspořádanost.

Budu bydlet na koleji v bytě, kde přes školní rok bydlí Minna s ještě jednou svoji spolužačkou. Schválně říkám v bytě, přestože jde o něco na způsob kolejí Jarov III - tj. předsíňka, koupelna, kuchyňka a dva pokoje - je to prostě luxus.

Hned jsem představen ve firmě. **Rakennus Ruola** je firma stavební, podílela se mimochodem na stavbě místní nové sportovní haly Typhoon, v níž za pár dní začne hokejové mistrovství světa. Ve firmě nebudu mít žádnou pevnou práci, ale budu dělat co bude potřeba - programovat, instalovat apod., prostě abych zjistil, co se v podobné firmě vlastně děje (co jiného jim taky zatím vzhledem k mým skromným znalostem můžu nabídnout). Ruola si zase ode mně slibuje alespoň trochu pozvednutí znalost angličtiny, protože zaměstnanci budou mít možnost dva měsíce mluvit anglicky (když budou chtít, nebo když je já budu dostatečně „otravovat“).

Moje šéfka (a zároveň vedoucí oddělení informační techniky) Sirkku je příjemná a i ostatní nevypadají tak konzervativně jak jsem si Severany představoval, i když je fakt, že jsou trochu plaší.

Turku je nejstarší finské město, takže se pyšní jedním ze čtyř(!) finských hradů. Vůbec si to nedokážu představit, ale tahle země, hlavně na severu, v minulosti asi nebyla tak přívětivá k lidem, jako klimaticky příznivější Střední Evropa, a stavět studené hrady tak nebyl jejich styl. Kdysi bylo Turku hlavním městem Finska. Narodil se tady legendární finský olympionik Paavo Nurmi, což připomíná i socha na jedné z hlavních ulic.

Práce ...

Moje dny v Turku se celkem pravidelně dělily na dny pracovní a víkendové. Práci nemá cenu moc popisovat. Pro mě sice byla hodně zajímavá, ale to hlavní co jsem z ní získával bylo „nasávání“ atmosféry firmy. Takže snad nějaké postřehy z firmy. Kromě toho že firma používá IBM AS/400, se kterým jsem předtím ještě nikdy nic

nedělal a že všechny programy mají ve finštině (musel jsem si na svůj počítač speciálně nainstalovat anglickou verzi OS/2 a Lotusu), mě zaujaly pracovní podmínky. V sídle (třípatrová, docela velká budova) mají vlastní kuchyni, kde kuchařky každý den připravují obědy. Všichni jsou pojištěni u nějaké (jméno jsem zapomněl) pojišťovny. Jedna z místností je určená jenom pro školení a kromě počítačů je v ní instalována i speciální tabule, na kterou píšete fixou poznámky, které si pak můžete nechat vytisknout. Když podobné věci vidím, připadám si jako bych spadnul z Marsu - bohužel čím dál tím víc se v praktickém životě přesvědčuju v čem spočívá naše zaostalost.

Když už jsem tu naši „nevyvinutost“ nakousl - nikdy se mi nestalo, že by někdo z firmy dával najevo svoji povýšenost. Ani proto, že jsem proti nim „cucák“ a ani proto, že jsem z, ehm, míň rozvinuté země. Všichni se chovali skvěle a když jsem něco potřeboval, vždycky byl někdo po ruce. Nějakou dobu sice trvalo, než se jim člověk dostal pod kůži, a ze začátku jsem si spíš připadal že já jsem ten kdo je tady doma (nejspíš díky vrozené přizpůsobivosti) a oni jsou na praxi a nesměle se „klubají“ na svět. Po nějaké době jsme začal cítit, že už mě berou jako přirozenou součást firmy a ne jako cizorodý prvek. Kari mi třeba půjčil kol, takže jsem nemusel z kolejí každý den chodit půl hodiny pěšky a mohl jsme ho používat celou dobu co jsem byl v Turku. Anne, jedna ze sekretářek, mi zase sama nabídla, jestli bych si nechtěl prohlédnout **Typhoon**, jelikož Ruola do ni má, jako její stavitel, kdykoliv přístup. Před halou zrovna vlály vlajky všech zúčastněných zemí (i Československa) na sloupku těsně před vchodem byl v jazycích všech zúčastněných zemí napsán pozdrav „Vítejte“.

Jindy jsme o víkendu s Leem (další kolega z práce) a Anne vyrazili jachtou na ostrov, kde má rodina Anne chatu. Tam jsem taky poprvé zakusil pravou finskou saunu a pravou finskou lososovou polívku - obě skvělé.

Firma občas pořádala společné akce pro všechny zaměstnance, takže jsme se třeba takhle jednou vypravili lodí na vzdálenější ostrov, kde se hrály v přírodě hry a pak byla společná večeře. Firma taky vydává vlastní časopis, pro který se mnou Leo udělal rozhovor.

... a zábava

Naštěstí jsem jenom nepracoval, ale i brouzдал po Turku a trochu se učil finsky. K té finštině jsem byl donucen jednou příhodou ze začátku pobytu, kdy jsem si v samoobsluze koupil salám. Když ho Minna uviděla v ledničce, tak zvláštně se na mě podívala a trochu nesměle řekla „ *Davide, ten salám je ale pro psy.*“ To mě dodělalo, jelikož už před tím jsem byl v obchodech z toho jejich jazyka neustále zmatený a od té doby jsem chodil nakupovat zásadně se slovníkem. Joan (Španěl, další AIESECářský praktikant) mě ještě stejně nějakou dobu škádlil, když se občas zeptal, jestli už my rostou ty psí vousy.

AIESEC praktikantů bylo v Turku víc: Španěl Joan, Francouz Frank, Finka Katja, Kanadanka Carol (ta mi utkvěla v paměti nejen proto, že byla tl...noštíhlá, ale hlavně tím, že si každého vyfotila a k fotce si poznamenala jméno, aby si je pak doma dala k sobě a nezapomněla). Ve volném čase se o nás starala AIESECáčka Elina, která s námi sjezdila okolní městečka a vesničky. Nejzajímavější byly oslavy dne slunovratu 21. června na ostrově Ruissalo, nedaleko Turku. Jelikož je Finsko položeno dost na severu, má velké výkyvy v délce slunečního svitu mezi létem a zimou. Právě 21. června je den nejdelší a pro ně je to opravdu důvod k oslavám, protože si můžou užít, že slunce zapadá až po jedenácté večer a opět vychází v jednu v noci. Od toho dne už se to jen „zhoršuje“ a v zimě naopak slunce svítí strašně málo. Dokonce prý z toho má velká část Finů v zimě depresi (je to fakt, když si vzpomenu na rozdíl mezi zimou a létem u nás, tak se taky na letní dny vždycky těším a to na tom jsme v naší zeměpisné šířce nesrovnatelně líní). Ty bílé noci na mě ale byly trochu moc bílé, protože jsem po celou dobu špatně spal a ne a ne si zvyknout, že tma prostě nebude.

Turku je celkem zajímavé město. Tak třeba **hrad** - starý 700 let a postavený v době, kdy Finsko spadalo pod švédskou korunu. Ještě dnes je tady vliv Švédska cítit - je to takový velký bratr. Švédů je asi 5 procent, žijících hlavně na jihu. Proto má většina finských měst podél pobřeží dva názvy. Například Helsinky/Helsingfors (finsky/švédsky), Turku/Abo, Vaasa/Vasa, Kristiinankaupunki/Kristinestad atd.

Na břehu řeky Aury je zakotven **škuner Sygin**, postavená v 19. století. Než skončila v Turku jako pěkné muzeum, obeplula velkou část zeměkoule od Jižní Ameriky, přes Afriku až po jihovýchodní Asii. Kousek za ní je další loď-muzeum: *Suomen Joutsen* (Finská labuť). Kromě **katedrál** mě na mapě ještě zaujala zelená plocha, o které jsem se domníval, že bude nějaký pěkný park. Bohužel jsem zjistil, že je to ... věznice. Nejvíce se mi líbil místní **skanzen**. Vlastně to ani tak není skanzen, jako autenticky zachovaný kus starého Turku. Roku 1827 totiž velká část města lehla popelem a Turku bylo postaveno úplně znovu. Katastrofa se vyhnula jedině čtvrti na vrchu Vartiovuori, která byla při rekonstrukci Turku ponechána beze změny a později změněna ve skanzen. Dnes jsou v něm předváděny ukázky práce starých řemesel a po skanzenu se prochází figuranti v krojích.

Vzhůru na cestu napříč Skandinávií!

Po dvou měsících se se všemi svými známými loučím a odjíždím. Nejedu ale nejkratší cestou domů. V Praze jsem si s autobusovým a lodním lístkem do Stockholmu a Turku zároveň koupil zpáteční jízdenku na autobus. Ten jede v sobotu 13. 7. z Malmö. Do té doby se tam musím dopravit. Chci jet oklikou přes celou Skandinávií, takže místo na jih do Švédska a dál do Čech mířím na sever. Za 800 finských marek (asi 5400 Kčs) jsem si koupil Nordturist Tiket (ScanRail Pass), což je jízdenka platná na 3 týdny neomezeného cestování železnicí po Finsku, Švédsku, Norsku a

Dánsku -takový skandinávský InterRail. Naše česká jména jsou jim samozřejmě neznámá, takže se taky stalo, že mi ho vystavili na jméno David Breclav, protože Břeclav, město kde bydlím, považovali za příjmení.

Helsinky

Den 63/1, sobota 29. 6.

Vlaky jsou pohodlné, po 2 hodinách jsem v Helsinkách. Batoh nechávám na nádraží a jdu na prohlídku města. Večer odjíedu na sever do Kuopia.

Helsinky jsou čisté a uspořádané, jako ostatně všechna místa, která jsem ve Finsku zatím navštívil. Jsou plné zeleně a děti jezdících na kolečkových bruslích.

Při příjezdu lodí ze Stockholmu nebo Tallinnu je krásně vidět **Senátní náměstí** a **Luteránská katedrála - přístav** je totiž hned před nimi. Je to taková uvítací brána Helsink a vlastně i celého Finska.

Je možné si tady koupit Helsinkí Card, což je průkazka opravňující ke slevám při vstupu do různých muzeí, galerií a i restaurací. Když si k tomu člověk informační kanceláři vezme brožuru *Helsinki this Week*, má dobré možnosti si Helsinky celkem relativně užit (já ale ne, protože jsem študý chudent).

V centru vcházím do světoznámého kostela **Tempeliaukio**, která je celý postaven ve skále. Právě se před ním fotí jeden čerstvě oddaný pár. Abych to taky trochu oslavil, dávám si zmrzlinu, která se pak ukázala být zatím moji nejdražší zmrzlinou (asi 130 korun).

Procházím se po parcích a chvíli taky sedím u **památníku Jana Sibeliuse**. Je dost surrealistický a vypadá (asi to taky je) jak mračno varhanních píšťal.

Trajektem se plavím na **ostrov Suomenlinna**. Celý den je pošmurno a i trochu mlha, takže pohled z místní pevnosti působí docela mysticky - přede mnou je moře, na jehož druhé straně je Estonsko, za mnou pak (údajně) jediná finská **ponorka**. Ta už ale škodit nebude - pochází totiž z 2. sv. války. Jmenuje se Vessiko a vevnitř je pěkně stísněná (chudáci vojáci).

Opoledne se vracím z ostrova zpět do Helsink a jdu se podívat na **olympijský stadion**. Pro nás je to místo mimořádně významné, protože bylo dějištěm 15. olympijských her, jež byly obrovským triumfem našeho Emila Zátopka. Během jednoho týdne tady získal 3 zlaté medaile (běh na 5 a 10 km a maratón). Šplhám (pěšky) na 72 m vysokou **olympijskou věž** v jednom z rohů stadionu (je postavena na paměť stejně dlouhého oštěpařského rekordu Fina Järvinena). Z věže můžu krásně vidět celé Helsinky. Přede mnou je nádraží, za ním Luteránská katedrála a pak moře. Na pravo jezero a na jeho břehu **hala Finlandia**. Ta byla roku 1975 dějištěm setkání hlav evropských států na Konferenci o evropské bezpečnosti a spolupráci (dnešní OBSE). Navrhl ji slavný architekt Alvaro Alto.

Kuopio

Den 64/2, neděle 30. 6.

Brzo ráno (snad v 6) vystupuji z vlaku. Je ještě docela chladno, tak sedím v **přístavu** Matkustajasatama. Odsud odplouvají lodě na výlety po **jezeře Kallavesi**, případně dál hlouběji do vnitrozemí Finska. Jsem právě v centru finské jezerní oblasti. Sluníčko právě vychází a začíná se oteplovat. V pekárně si kupuju chleba a v samoobsluze sýr. To je moje tradiční jídlo. Asi nejlevnější, co se tady dá sehnat. V pohodě pozoruju lidi, jak se srocují a nastupují do lodě. Taky bych jel, ale mě čeká vlak na sever.

Jdu se trochu projít po okolí. Okolní terén je trochu kopcovitý (na Finsko dost netypický), tak si za městem užívám taky něčeho jiného než té finské plackovitosti. Na jednom kopci jsou i velké **skokanské můstky**. Je sice léto, ale tady mají nějaký speciální povrch z umělé hmoty, po kterém jejich lyže (zase speciální) kloužou.

Zpět ve městě si na tržišti prohlížím různé pitominky a pak nasedám na vlak do Oulu. Volal jsem AIESECářům do Oulu a mám u nich zajištěné přespaní.

Oulu

Z nádraží znovu volám AIESECářům a LCRO s jejím klukem mě vzápětí vyzvedávají. Přespím u nich a ráno pojedou do Rovaniemi. Telefonuju do Rovaniemi, jestli bych u nich taky mohl přespat (AIESEC je mafie).

Den 65/3, pondělí 1. 7.

Ráno vstáváme pozdě. Autem klikujeme mokrým městem a na nádraží přijíždíme když už se vlak chystá k odjezdu. Rákorát do něj stačím naskočit. Ještě mi koukají nohy ze dveří a vlak už se hýbe. Ani jsem neměl čas zjistit, jestli je to ten správný. Naštěstí jiný v tuto časnou hodinu nejede, takže jsem měl štěstí.

Rovaniemi

V Rovaniemi už na mě na nádraží čeká LCRO. Dost rázná holka, taková docela nefinská (hodně lidí je tady neprůbojných, ale ona mezi nimi ční jako sbíječka). Naštěstí má s sebou ještě jednu kamarádku, která to vyrovnává.

Nejdřív jdeme k jejím rodičům na oběd (zase má tu jejich skvělou lososovou polívku) a pak se jdeme trochu projít po Rovaniemi. Je to příjemné městečko, s pěknými, moderními budovami. Mezi nimi vyčnívá **elegantní knihovna a vysutý most** na lanech. V centru je roztomilé náměstíčko s trhem **Rinnemarket**. Pak mě holky opouštějí, protože mají nějakou práci. Uvidíme se zase až navečer. Alespoň mám možnost jet na místo, kvůli kterému do Rovaniemi většina lidí jezdí - leží totiž přímo na polárním kruhu (finsky Napapiiri). Odsud na sever už se rozkládá Laponsko.

Za několik desítek minut už jsem na místě. Pořád je ale stejné vedro jako ve městě a pořád stejné množství komárů. To, že jsem na **polárním kruhu** se zdá být spíš jako vtip, nebo špatné pojmenování. Je to ale tak. Dokonce si můžu koupit (a taky že kupuju) potvrzení, že jsem překročil polární kruh s přesným datem a autentickým razítkem (to jsou teda věci). Finové tady na polárním kruhu postavili obrovský dřevěný srub a umístili sem sídlo Santa Clause. Srub podle něj nazvali **Santa's Residence**. Odsud je možné nechat kamkoliv poslat pohled nebo dárek a určit si den, kdy má být doručen.

Z polárního kruhu jsem si kromě certifikátu přivezl i jiný suvenýr - spálil jsem se. Tady v Rovaniemi už je ale zase zataženo a je tady podobná zvláštní atmosféra jako před pár dny v Helsinkách na Suomennlinē. S holkama asi do dvou do rána diskutujeme a pak usínáme.

Vlak Rovaniemi - Trondheim

Den 66/4, úterý 2. 7.

D

nes chci pokračovat do Švédska. Z Rovaniemi nejdřív musím vlakem do městečka Keminaa, kde přeseďmám na další vlak, který jede asi jen 30 km do hraničního města Tornio. Tady musím nějakou dobu čekat na autobus, který mě převezme na druhou stranu hranice do švédské Haparandy. Odsud už můžu zase dál pokračovat vlakem. Ty šachy s autobusem jsou zapříčiněny odlišným rozchodem kolejí finských a švédských železnic. V Haparandě potkávám jednoho Australana, který si stěžuje na drahotu ve Skandinávii (a co mám říkat já!!!). Alespoň, že tady za tu drahotu člověk dostává odpovídající služby.

Odpoledne nasedám do vlaku a přes Švédsko mířím do norského Trondheimu. Projíždíme krásně zalesněnou krajinou, ve které už se i sem tam objevují nějaké kopce (na rozdíl od Finska).

NORSKO

Hell

Den 67/5, středa 3. 7.

Ráno mě ve vlaku oknem budí sluníčko. Přijíždíme do vesničky Hell (Peklo). Jeden můj spolucestující si dělá srandu, že Američani si s oblibou kupují „one-way ticket to Hell“ - jednosměrný lístek do Pekla, a mají tak skvělý suvenýr. Hell leží 3 metry nad mořem, takže už znám dpověď na otázku kde je peklo - 3 metry nad mořem.

Trondheim

V Trondheimu se poprvé setkávám s norskými oblíbenými skřítky - **Trolly**. Trollové jsou tak trochu symbol Norska a Norové si velice zakládají, že něco takového mají. Před některými obchody mají Trolly ze dřeva a slámy v životní velikosti (tj. asi do 1,5 metru vysoké). Trollové jsou většinou zarostlí a žijí zpravidla v hlubokých lesích. Trollů je více druhů - vodní, horší ale i mořští, prostě jakou má kdo fantazii.

V Trondheimu je i skandinávská největší středověká stavba - **katedrála Nidaros**. Byla postavena už roku 1183 nad svatou studánkou, která vytryskla vedle hrobu svatého Olava. Na kopci nad městem je velká **pevnost Kristiansten**. Dnes je bohužel zavřená, takže ji jen obcházím.

Přes staroměstský **most Gamble Bybro**, odkud je pěkný pohled na starou část města s obchůdky, se dostávám k přístavišti z 18. století. Trondheim je na pobřeží moře a v zálivu je vidět **ostrůvek Munks holmen** se zbytky staré pevnosti, která sloužila jako obávané vězení.

Šplhám na kopec nad Trondheimem. Je to fuška. Je vedro a já už nemám žádnou vodu. Naštěstí kolem teče potůček, takže piju z něj.

Navečer dokupuju nějaké „jidelni“ zásoby do vlaku. Norsko je pekelně drahé! Noc strávím ve vlaku a probudím se ráno v Oslo - ty velké vzdálenosti mezi městy jsou sice ubíjející, ale člověk alespoň ušetří za ubytování.

Oslo

Den 68/6, čtvrtek 4. 7.

V Oslo se opět pokouším být trochu drzý a využít AIESECáře. Bohužel jsou ale drsní a o „zbloudilého“ cestovatele, i když taky AIESECáře, nejeví zájem. Z university se tedy s celým svým batohem znovu ploužím do centra města.

Na vlakovém nádraží se umeju a převlíknu. Přes noc budu zase asi cestovat. Pojedu do Bergenu, na západním pobřeží, ale do Osly se ještě budu vracet. Nechávám si proto v úschovně na nádraží batoh a jen s igelitkou vyrazím na obhlídku města.

Jako Helsinky i Oslo má svoji turistickou *Oslo Card*, která platí na vstupy do většiny muzeí. Oslo je příjemně zelené a čisté (jako celá Skandinávie, to se mi tady strašně líbí). Před moderní hranatou **radnicí** je přístav a za rohem několik turistických obchůdků, před kterým na mě koukají ... Trollové. Nakupuju nějaké jídlo v centru a sedám si do zahrad **královského paláce Slottet** (to je ale luxus, piknik v královském paláci!).

Den se bohužel krátí a já musím spěchat, abych nezmeškal svůj vlak do Bergenu. Jak ve Finsku tak i tady vydávají přehledné jízdní řády jednotlivých tratí a dokonce jsme sehnali i jízdní řád pro celou Evropu. Obojí je zadarmo. Prosperita je vidět na každém kroku a pozná se taky podle toho, za co ještě nechtějí peníze a za co už jo. K těm věcem zdarma patří třeba ještě tuny pěkných informačních brožur o jednotlivých regionech. Každý z nich má co nabídnout, takže tady je docela velká konkurence.

Ve vlaku cestuju s anglickým párem, který má InterRail. Nic proti Angličanům, ale tihle se strašně divili, že nejedu na jízdenku InterRail, ale na nějaký, jim neznámý ScanRail, a nemohli pochopit, že jsem všechny věci nechal v Osly a to nenutnější mám jenom v igelitce.

Fjord Flam

Den 69/7, pátek 5. 7.

Už mě ty noční cesty vlakem začínají lézt krkem. Naštěstí ráno když se probouzím tak zjišťuju, že jedeme horami a tak je alespoň na co se dívat. Nejedu přímo do Bergenu, ale cestu přerušuju, abych se podíval na fjord ve Flamu.

Brzy dopoledne vlak zastavuje v Myrdalu, kde se dá přeseďnou na motoráček do Flamu. Cesta motoráčkem je skvělá. Z Myrdalu je to asi 20 km a trať je pořádně strmá, protože Flam je až na úrovni moře (dá se tam dostat i velkou lodí z moře). Vrcholky hor jsou zasněžené, občas projedeme nějakým tunelem proraženým do úbočí, nebo uměle postaveným tunelem, který má chránit vlak proti padajícímu sněhu. Vlak zastavuje i na místě, odkud je vidět dlouhý bělostný vodopád. Vzduch je tady svěží a nebe blankytně modré.

Ve Flamu se trochu procházím a obhlížím strmé stěny fjordu. Je to něco zvláštního, co jsem ještě nikdy neviděl: norské fjordy se zařezávají až 200 km do vnitrozemí a vypadá to, jakoby se díky tomu celá země rozpadala. V okolí je spousta rozeklaných kaňonů a vodopádu a samozřejmě turistů

Bergen

Dopoledne přijíždím z Flamu do Bergenu.

Bergen bylo původní hlavní město Norska a je na něm hodně vidět vliv jeho polohy: vypadá tak trochu jako staré hanzovní město, a v minulosti opravdu mělo s německými hanzovními městy čilé styky. Teď je Bergen pohodovým a klidným městem, pro svou polohu přezdívaným městem 7 pohoří.

Ve čtvrti **Bryggen**, která nejvíce připomíná hanzovní minulost, jsou barevné středověké budovy s příkrými střechami, které ač většinou ze dřeva přežily několik ničivých požárů a i explozi nacistické muniční lodi v den Hitlerových narozenin roku 1944.

Kromě Bryggen, který považuju za nejpřitažlivější památku Bergenu, je možné se podívat i do bývalé pevnosti Bergenhaus, nebo na náměstí s věží Rosenkrantz. Já jsem ale zase zamířil trochu do přírody, a sice pěšky rozlehlým lesoparkem na **kopec Floyfiell**. Dá se tam dojet i lanovkou, ale to není ono. Kromě skvělého výhledu jsem si nahoře koupil i zajímavý pohled, na kterém je rozfázována dráha slunce po obloze v době, kdy nezapadá za obzor - jeho dráha tvoří zdánlivě něco jako sinusoidu.

Po cestě lanovkou z Floyfiellu odpočívám v přístavišti mezi hromadami a večerím svůj obligátní chleba se sýrem.

Oslo

Den 70/8, sobota 6. 7.

Ráno jsem zpět v Oslu. Na nádraží si z batohu vytahuju čisté věci a zase ho nechávám v úschovně - večer budu pokračovat dál do Stockholmu. Mířím na **poloostrov Bygdoy**, kde je několik opravdu zajímavých muzeí. Je bohužel dál od centra, takže mi trvá poněkud delší dobu, než se na něj dobelhám (nemám tolik peněz, abych mohl utrácet za tu strašně drahou městskou, už i tak se bojím, jestli v Norsku vůbec vystačím).

První je **Muzeum vikingských lodí**. Je fascinující. Uvnitř jsou 3 celá stará vikingská plavidla. Když si představím, že na těchhle kocábkách se dostali přes Grónsko až někam do dnešní Kanady, musí smeknout klobouk, i když to byly vlastně obyčejní lupiči placeni královským dvorem. Nejzajímavější je loď z 9. st. s kruhem na přídi a drakem na kýlu z období Oseberg, která byla použita k pohřbu královny.

O kousek dál je **Muzeum Kon-tiki**. Už název a jeho umístění v Norsku napovídá, o co jde. Ano je to muzeum věnované legendárním plavbám Thora Heyrdahla na papyrových vorech. Během těchto plaveb na vorech Kon-tiki a Ra I a II (postavených v Egyptě a na jezeře Titicaca) se Heyrdahl s mezinárodní „posádkou“ pokoušel dokázat, že na těchto plavidlech bylo možné oceán a šířit civilizaci touto cestou už v dávných dobách před Kolumbem a ostatními. V muzeu je celý jeden vor. Musela byt makačka už ho jenom postavit, natož se na něm udržet a překonat tisíce kilometrů.

Posledním z těchto cestovatelsko-objevitelských muzeí je **Fram**, Amundsenova polární loď. Loď je zde vystavena a můžete přímo nahlédnout do životních podmínek polárníků v Amundsenově době. Nedivím se, že zrovna Norové se tak snažili dobývat extrémní končiny země, protože v norštině znamená Norsko „cestu na sever“.

Všetchna 3 muzea jsou skvělá a hlavně neobvyklá a unikátní.

Tři muzea na jedno dopoledne je dost drsný a navíc se musím ještě (pěšky) dopravit zpět do (vzdáleného) centra.

Norsko je úděsně drahé - odpočívám v centru a odpoledne, při nastupování do vlaku směr Stockholm, si uvědomuju, že skoro utíkám, aby mě nezruinovalo.

Přejezdu hranice bych si, jako obvykle ve Skandinávii, vůbec nevšiml, nebýt toho, že jsem věděl, že přejíždíme hranici a že se vyměnila průvodčí. Kolem mě ubíhá krásná hornatá krajina ozářená sluncem visícím na bezmračném blankytném nebi.

V noci přijíždím do Stockholmu a ubytovávám se v hostelu.

ŠVÉDSKO
Stockholm

Den 71/9, neděle 7. 7.

Stockholmu se někdy přezdívá *Benátky severu*. Není divu - je postaven na 14 z 24 000 ostrovů Stockholmského souostroví. Hostel kde bydlím je tak levný, že mi společnost dělají dva dělníci z Gruzie. Pracují ve Švédsku a teď s tady, krátce před návštěvou rodné země, trochu užívají.

Na jednom z ostrovů je stockholmská **televizní věž**. Architektonicky nic moc, ba spíš obluda, ale vysoká je, takže si člověk může udělat představu o velikosti a členitosti (hlavně ostrovní) Stockholmu. Další ostrov - **Djurgarden** - je rekreační oblastí Stockholmu. Dostávám se na něj opět pěšky. Tentokrát je to ale větší zábava než cesta na Bygoy v Oslu, protože vycházím z přístavu Strandvägen a procházím kolem celé řady obytných člunů a muzeí. Na ostrově je i **Vasamuseet** - muzeum ve tvaru lodí, postavené pro loď válečnou loď Vasa ze 17. st.. Ta se údajně potopila už po pár hodinách na své 1. plavbě. Byla příliš vratká a když se zvedl vítr, převrátila se. V roce 1961 byla vyzvednuta ze dna stockholmského přístavu

Švédsko je o trochu levnější než Norsko, ale opravdu jen o trochu. Večer testuju místní McDonalds, ale je to stejné jako jinde - standardní gumové housky bez chuti s mletým masem a kečupem. Alespoň je to levné. Zdá se mi, že tady potkávám víc bezdomovců a podobných typů než v Norsku a proti Finsku je to přímo invaze. Tam jsem snad nikoho podobného za celou dobu neviděl (což samozřejmě neznamená, že nejsou).

Den 72/10, pondělí 8. 7.

Srdcem Stockholmu je roztomilá čtvrť **Gamla Stan** (staré město). Stojí na malém ostrově a s ostatními částmi města je propojena několika mosty. Ostrov je na zajímavá místa fakt bohatý. Stojí tady například **Kungliga Slottet** (královský palác), jenž má 608 komnat - a je tak jedním z největších na světě), 700 let stará stockholmská **katedrála Storkyrana** a už vůbec nemluvíme o všech těch malých klikatých uličkách, jimiž je Gamla Stan protkán.

Naproti Gamla Stanu stojí na „pevnině“ symbol města - stockholmská **radnice**. Není sice nějak významně zdobená nebo architektonicky odvázná, ale je strašně jednoduchá a tím je asi taky krásná. Její věž lze vidět z mnoha částí Stockholmu, hlavně přes hlavní záliv. V její zlaté síni má být údajně 19 miliónů zlatých kachlí, ale sám jsem je nepočítal. Navíc se sem každý rok upínají zraky miliónů lidí na celém světě. Ne proto, že by je tak zajímala budova sama, ale spíše kvůli slavnostnímu předávání Nobelových cen. Na věž je možné vydupat.

Od radnice jdu do **holografického muzea**, kde kupuju jako dárky malé hologramy. Ty vystavené jsou prostě nepřekonatelné. Doteď jsem viděl maximálně několika centimetrové, ale ty velké „plachty“ s rozměry třeba 30×50 cm mě prostě dostaly!

V noci odjíždím vlakem do Göteborg. Jakou už po x-té i tentokrát spím ve vlaku.

Göteborg - Kodaň

Den 73/11, úterý 9. 7.

Ráno přijíždíme do Göteborgu. Je pošmurno a poprchává. Göteborg je pro mě pouze tranzitním městem, protože odsud odplouvají trajekty do dánského Frederikshavenu.

Lod' společnosti Stena Line je celkem velká, i když cesta potrvá jen asi 3 hodiny. Linka Göteborg-Frederikshaven patří mezi ty, které jsou pokryty Nordturst Tiketem, což znamená, že ji mám zadarmo.

Při odjezdu z Göteborg projíždíme pod vysokým mostem, který silně připomíná známou Zlatou bránu v San Franciscu. Když ho vidím, nemůžu si nevzpomenout na některá svoje pozorování a úvahy o Švédech. Pobyly jsem tady sice jen nevýznamně dlouho, ale i tak mě překvapilo množství amerických aut (opět ve srovnání s ostatními skandinávskými zeměmi), jejich vztah k angličtině (která je teď tady „moderní“), jejich obdiv k americkým věcem. I někteří Finové mi potvrdili, že Švédové nosí nosy tak trochu nahoru, protože si myslí, že ve Skandinávii vybudovali malou Ameriku a neustále se snaží ji vylepšovat. Je sice fakt, že Finové mají ke Švédům všechno jenom ne vřelý vztah, ale ten most mi připomíná, že by na jejich slovech mohlo být přeci jen něco pravdy.

Cesta přes úžinu Kattegat je bez problémů. Když ve Frederikshavenu vystupuji a chci razítko do pasu, pohraničník vůbec nechápe s čím ho to otravuju. Holt jsem zase zapomněl, že jsem ve Skandinávii a tam má slovo hranice trochu jiný význam než ve Střední Evropě. Takže jsem nic nedostal a podle mého pasu by nikdo nepoznal že jsem se kdy objevil na dánské půdě.

DÁNSKO

V centru Frederikshavenu mě překvapilo to velké množství obchodů s alkoholem. Jezdí ho sem nakupovat Švédi, kteří tak ušetří (přes náklady na lodní lístek) nemalé částky „alkoholickým“ nákupům doma ve Švédsku

Nastupuji na InterCity vlak do Kodaně. Je pohodlný, styly sedačky jako v letadle. Nad každým místem je displej s údajem odkud kam je dané místo zarezervováno. Člověk, který si nic nerezervoval (to jako třeba já) si tak snadno najde místo, kde se s nikým nebude „tlouct“ (anebo taky ne, když má smůlu). Už za šera přijíždíme do Nyborgu, kde se celý vlak naloduje na trajekt a je převezen z Jutského poloostrova do Korsoru ostrově Zéland, kde leží Kodaň.

Kodaň

Je už tma a tak se ubytovávám v centru. Tady je to ale celkem drahé, takže mým prvním zítřejším úkolem bude přesunout se do nějakého hostelu.

Den 74/12, středa 10. 7.

Hned ráno odcházím (zase pěšky) najít kodaňský youth hostel. Je dost daleko od centra, takže se mi můj batoh pronese. Alespoň ale vidím kousek té neturistické Kodaně, místa, kam bych se normálně nepodíval.

I v Kodani mají brožuru, která vám pomůže zjistit co je kde k vidění, slyšení nebo ochutnání. Jmenuje se *Copenhagen This Week*. Navíc je tady skvělé centrum **Use it**, které kromě obvyklých turistických informací provozuje úschovnu zavazadel a vydává i tištěného průvodce Playtime, ve kterém jsou například popsány pěší trasy po nejzajímavějších kodaňských místech. Údajně pomůže i v případě ztráty pasu. Samozřejmě tady můžete koupit *Copenhagen Card*, což je obdoba podobných kart jako v dalších Skandinávských hlavních městech, jen ještě navíc umožňuje zadarmo cestovat téměř po celém Zélandu (od Helsingoru až po Koge) a máte i slevy na trajekty do Švédska.

Po Švédsku a zvláště Norsku působí Dánsko na peněženku jako balzám - je o poznání levnější než zbytek Skandinávie. Nejdražší Norsko, těsně následované Švédskem, pak Finsko a Dánsko už je „pohoda“, ale přesto je ještě výrazně dražší než třeba Německo a Němcům, kteří tady jsou poprvé, se ze zdejších cen protáčejí panenky.

Kolem **staré burzy** jdu k **Nyhavnu**, kanálu plném plachetnic a lemovaném restauracemi a barevnými hansovními domy. I v Kodani je holografické muzeum, ale to vynechávám stejně tak jako muzeum voskových figurín a nejznámější dánský zábavní park Tivoli (založený už v roce 1843).

Na ostrově Slotsholmen piknikuju před **zámkem Christianborg**, dnes sídlem dánského Folketingu (parlamentu).

Kodaň mě úplně oddělala - nachodil jsem hodně kilometrů, takže večer padám do postele jak mrtvola. Zítra mě čeká trochu volnější den, protože mám v plánu jen návštěvu hradu Frederiksborg na dánském venkově.

Hillerod

Vlakem je Hillerod vzdálen od Kodaně jen asi 40 minut. Dostanete se do úplně jiného světa než je kosmopolitní Kodaň. Hillerod je příjemné malé městečko. Mimochodem tady taky sídlí TMI.

Hrad **Frederiksborg** je prý nejhonosnější z hradů na sever od Kodaně. Docela tomu věřím, protože už jen z venku působí imponantně a elegantně zároveň. Je obehnán vodním příkopem a stojí na 3 ostrovech. Založen byl už roku 1560. Bohužel je právě zavřený, takže nemůžu vidět erb se jménem Thomas Masaryk a s heslem „Pravda vítězí“, který má mimo jiné uvnitř být. Kolem je ale krásný park, takže si v něm alespoň dělám piknik.

Kodaň

Po návratu do Kodaně se jen tak bezcílně procházím - k tomu je Kodaň jako stvořená.

Den 75/13, čtvrtek 11. 7.

První místo kam se ráno vydávám je nádherný mramorový **chrám Marmorkirken** - uvnitř je opravdu krásně vyzdobený. I v Kodani je sice hodně zeleně. Jedním ze „zelených“ míst je i **pevnost Kastellet**, která dnes ale spíš působí jako park.

Hned za pevností najdete nejznámější symbol Kodaně, sochu Edvarda Eriksena **Den Lille Havfrue** (Malá mořská víla). Chci si udělat její fotku, ale musím asi čtvrt hodiny počkat, než se před ní vyfotí každý z hordy Japonců, která sem bohužel přišla ve stejné době jako já.

V poledne jsem před královským **palácem Amalienborg**. Právě před ním probíhá střídání stráží. Palác tvoří 4 rokokové budovy.

Pak se jen tak poflakuju po **Strogetu** - jedné z největších pěších zón v Evropě

Celé odpoledne jsem si nechal na návštěvu kolonie **Christiania**. Kolonie byla založena v roce 1971 mladistvými osadníky v opuštěných kasárnách jako utopické „svobodné“ město. Christiania je zdrojem neustále kontroverze - i dnes je v ní povoleno více než ve zbytku Kodaně, například ohledně drog. Možná není špatný nápad takto přímo vydělit část města pro feťáky. Asi se jim to vyplatí, jinak by ji už 20 let netolerovali. Christiania přijímá návštěvníky a je možné se tu procházet po loukách i mezi domy a dílnami. Není problém sehnat tady hašiš, marihuana a snad i něco tvrdšího. Jsem překvapen, že vůbec nepůsobí jako zavšivené drogové doupe, i když je v ní o dost větší nepořádek a člověk má trochu „jiný“ pocit než „ve městě za ohradou“. To druhé je ale spíš způsobeno nezvykem. Focení je zakázáno, ale i tak si potají dělám pár snímků.

Nejenom kvůli Christianii mi Dánsko přijde nejliberálnější ze Skandinávie. Mám opravdu volnější pocit. Nedokážu ale přesně vysvětlit proč, na to bych tady musel být dýl.

Při východu z Christianie vidím kulatou věž Rundetarn. Je zajímavá tím, že má po obvodu točitou rampu vedoucí až nahoru. Je z ní krásný výhled na město.

V okolí Kodaně jsou i světoznámé pivovary Carlsberg a Tuborg. Bohužel nemám ani čas ani finance k tomu, abych se do nich podíval.

Helsingor

Den 76/14, pátek 12. 7.

Můj další výlet z Kodaně je do Helsingoru. Hlavním lákadlem je **Kronborg Slot** - hrad z 15. století, postaven v úžině Kattgat pro účely jednoduššího vybírání poplatků od obchodních lodí. Známým ho učinil i Shakespeare, když sem umístil jednu ze svých nejznámějších děl - Hamleta.

Když hrad obcházejím dochází mi, že nejlepší fotka by byla z moře. Jak to ale zařídit. Aha! Vždyť pár kilometrů odsud, na druhé straně úžiny je Švédský Helsingborg. Jdu do přístavu, kde mi říkají, že trajektové spojení Helsingor - Helsingborg funguje skoro jako městská hromadná doprava a vzhledem k tomu, že plavba trvá jen dvacet minut, jsou intervaly půlhodinové. Navíc je lístek už zahrnut v Nordturst Tiketetu, takže není co řešit. Teď už chápu, proč je každý druhý dům v Helsingoru obchod s alkoholem a zbytek jsou hospody - pro Švédy z Helsingborgu je cesta za alkoholem ještě výhodnější než pro Švédy z Göteborgu trajekt do Frederikshavenu.

Za chvíli už jsem na lodi a fotím hrad - při vystupování ve Švédsku dostávám milou pozornost - prezervativ. Pohraniční kontrola opět veškerá žádná, takže můžu jet obratem zase zpátky do Dánska.

Z Helsingboru se vlakem vracím do Kodaně.

Kodaň

Den 77/15, sobota 13. 7.

Před sedmou ráno mi jede vlak z Kodaně do švédského Malmö. V Nordtunist Tiketu je zahrnut i trajekt do Švédska. Při čekání na vlak diskutuju s finským novinářem. Projel prý asi 130 zemí a čekání na kodaňském nádraží se mu moc nelíbí- Prý by si dokázal představit líp strávený čas. Na jednu stranu ho chápu, na druhou stranu pro mě je i pořád ještě součástí vzrušujícího dobrodružství - cesty po Skandinávii. Škoda, že už se tak rychle krátí.

ŠVÉDSKO Malmö

Za pár hodin už jsem v Malmö. Do odjezdu autobusu zpět do Prahy mám ještě pár hodin čas, tak si v turistické kanceláři si vyzvedávám *Malmö This Month*. Hned u nádraží je přístav. V centru se procházím po čistém a upraveném náměstí Lillatorget, které navazuje na pěší zónu. Tady mě nejvíc zaujaly zvláštní sochy, vypadající jako pochodující průvod.

Vracím se na nádraží, od něhož má odjíždět autobus do Prahy. Nikde nic, ani v hodině odjezdu. Čekám proto v hale nádraží a hraju si se svým pasem. Najednou mě osloví někdo česky a ptá se, jestli náhodou nejedu do Prahy. No jasně že jedu. Je to jeden z řidičů autobusu. Hledal lidi, kteří jim ještě chybí (naštěstí mají seznam cestujících) a podle pasu poznal, že jsem Čech (nevím jak bych skončil, kdybych si s tím pasem nehrál...). Autobus prý už několik týdnů odjíždí odjinud než v době, kdy jsem si kupoval lístek - ha, ha, ha, skoro 3 měsíce jsem nebyl doma, tak to nemůžu vědět. Nebyl jsem v tom ale jediný.

V Trelleborgu se naloďujeme na trajekt a já tak opouštím Skandinávii. Čeká nás čtyřhodinová plavba a pak cesta přes celé Německo

ČSFR Praha

Den 78/16, neděle 14. 7.

Odpoledne šťastně přijíždíme do Prahy. Před Florencí si kupuju nějaké bonbony z radosti, že stojí jen 10 korun a hned jedu do Benátek.

STATISTIKA:

DÉLKA: 78 dní

ZEMĚ: Finsko Norsko ŠvédskoDánsko

KM: 2286 2580 1456 648

CELKEM KM: 2180 + 6970 + 850 = 10 000 (z Prahy)

FINANCE:

Náklady:	29 890 Kč	cesta Praha - Turku	1600 Kčs
		pobyt ve Finsku	16 300 Kčs
		cesta po Skandinávii	10 700 Kčs
		cesta Malmö - Praha	1290 Kčs
Zdroje:	49 500 Kč	plat ve Finsku	49 500 Kčs

DALŠÍ DENÍKY:

Název	Rok	Země
Izrael	1990	Izrael
Skandinávie	1991	Finsko, Norsko, Švédsko, Dánsko
Stopem do Paříže	1992	Francie
Blízký východ	1992	Turecko, Kypr, Sýrie, Jordánsko
Západní Afrika	1993-4	Ghana, Pobřeží slonoviny, Mali, Burkina Faso, Togo, Benin
Střední východ roku 1374 AH	1995	Turecko, Írán, Pákistán
Pobaltí	1997	Litva, Lotyšsko, Estonsko, Rusko
Cesta kolem světa - I. až IV. díl - Příloha I.: Statistika aneb kolik stojí cesta kolem světa? - Příloha II.: E-mailové zprávy	1998-9	Bělorusko, Rusko, Kazakstán, Čína, Pákistán, Indie, Nepál, Bangladéš, Thajsko, Malajsie, Singapur, Indonésie, Austrálie, Francouzská Polynésie, Chile, Velikonoční ostrov, Bolívie, Peru
Blízký východ	2002	Libanon, Sýrie, Jordánsko
Afghánistán	2004	Afghánistán, Pákistán, Spojené arabské emiráty
Albánie	2007	Albánie, Černá Hora, Chorvatsko

Všechny deníky si můžete stáhnout z internetové stránky e-časopisu <http://eCesty.cz>